

SAVARIA ORSZÁGOS TÖRTÉNELEM TANTÁRGYI VERSENY

a 9. évfolyam számára

2024-2025. TANÉV

ORSZÁGOS DÖNTŐ

2025. április 25. 15.30 – 17.30

***Kedves Versenyző! Válaszait olvashatóan írja le!
Hiba esetén egyértelműen - egy áthúzással - javítson!***

A versenyző kódszáma:

Csak a megfelelően végrehajtott válaszadás fogadható el!

A feladatsorban szereplő források hivatkozásai az értékelési útmutatóban található!

Maximum: 100 pont

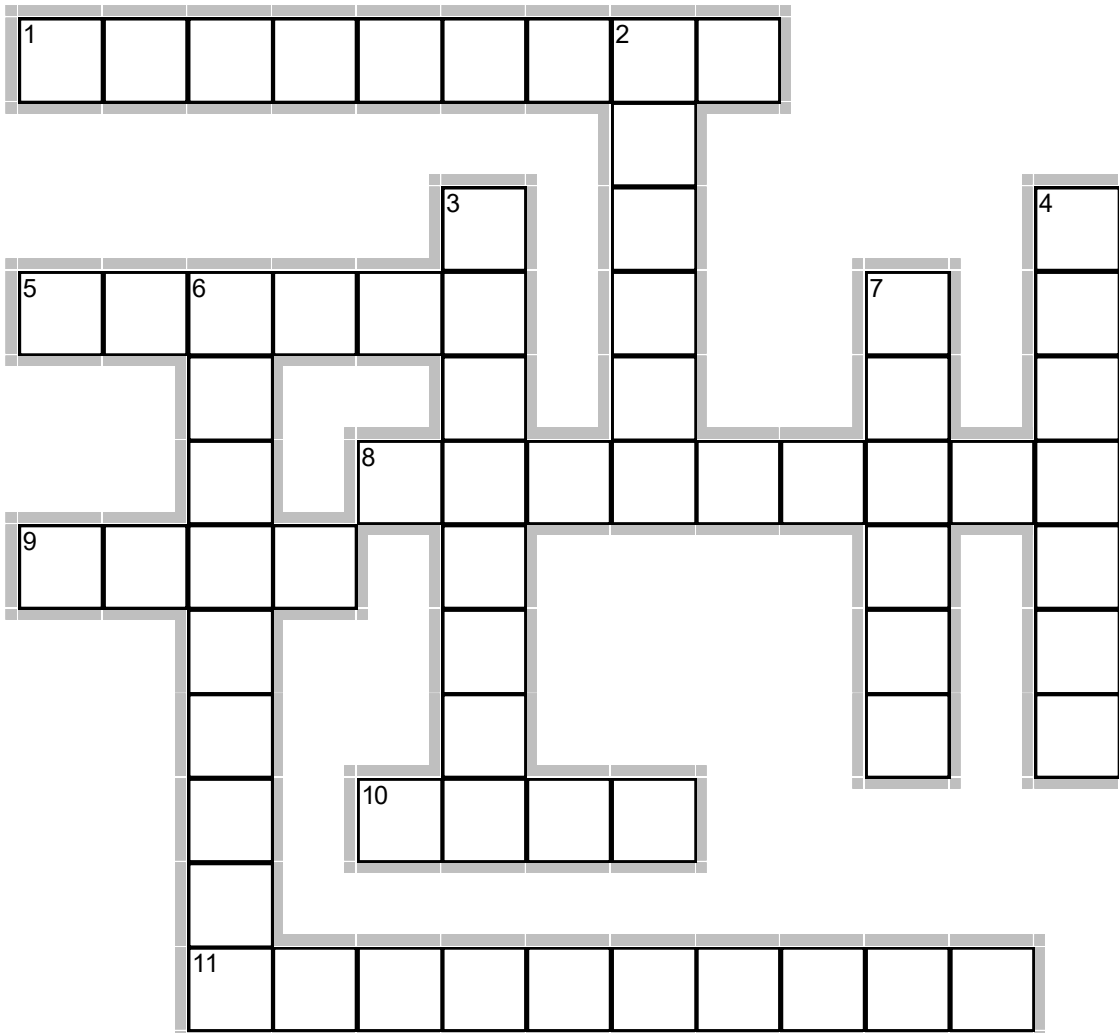
Elért pontszám:

1. feladat**Oldja meg a keresztrejtvényt!****11 pont/...****Vízszintes**

1. Ennek a püspökségnek a megalapítását kapcsolják egyes források Géza fejedelemhez.
5. Az 1601-ben megsemmisült fehérvári bazilikát ilyen épületként használták a török megszállás alatt.
8. A latin eredetű szót sógorházasságnak is szokták nevezni.
9. Az 1-3 éves ivartalanított hím szarvasmarha elnevezése.
10. A török eredetű szó vezért, hőst jelent.
11. A latin eredetű szó jelentése áldás, jóváhagyás.

Függőleges

2. István fejedelem koronázása ilyen szertartásrend (ordo) szerint történt.
3. Eredeti funkciója szerint ez volt a magyar koronázási palást.
4. Ebben a 16. századi kódexben is megtalálták az Intelmek című művet.
6. Ez a romániai település I. István ereklyéjét őrizte.
7. Az első keresztény vértanú keresztneve, akit Jeruzsálemben öltek meg az 1. században.

EclipseCrossword.com

2. feladat

Írja be a táblázat megfelelő helyére az I. Istvánhoz kapcsolódó törvényrészletek betűjeleit!

Vannak olyan sorok, amelyek üresen maradnak! Hibátlan soronként jár 1 vagy 2 pont!

10 pont/...

A törvénykezés célja	A törvényrészlet betűjele
Az egyház és a papság helyzetének erősítése.	
Új birtokrend biztosítása.	
A keresztény vallásgyakorlás támogatása.	
Erőszakos cselekmények megakadályozása.	
Esküszegés büntetése.	
Özvegyek és árvák jogainak védelme.	
A földesúr jogának biztosítása népei felett.	
Boszorkányok és varázslók büntetése.	

- a) „Királyi hatalmunknál fogva végeztük, hogy kinek-kinek szabad legyen azt a mi az övé, a maga feleségének, fiainak és leányainak, szintúgy rokonainak vagy az egyháznak osztania és adnia.”
- b) „Tehát, ha pap vagy ispán, vagy más keresztyén ember vasárnapon találna munkában valakit, akárki legyen, izzék el a munkától.”
- c) „Akarjuk, hogy a püspököknek legyen hatalmok az egyház ügyeit ellátni, igazgatni és kormányozni, és az egyházban sáfárkodni, a kánonok tartása szerint.”
- d) „Ha valaki haragra gerjedvén és felfuvalkodván kevélységgel, szándékos emberölést követ el, tudja meg, hogy száztíz aranypénzt fizet érte, a mint a mi tanácsunk végezte.”
- e) „De ha megmásolván az ő szándékát, ismét férjhez akarna menni és az árvákat elhagyná, egyáltalában semmit az árvák javaiból magának ne tulajdonítson, hanem csak hozzá illendő... ruhát adjanak véle.”
- f) „És senki valakit a papok közül nyilvánosságosan vallatni ne bizakodjék, hanem csak az egyház előtt.”
- g) „Végeztük: hogy ha valaki más ember épületeit ellenségeskedésből felgyújtja, állassa helyre az épületeket, és valami házi eszköz odaégett, fizesse meg, és annakfelette adjon tizenhat tinót, ki összevéve hatvan ezüstpénzt ér.”
- h) „Szabad embernek, ha lopásban vétkezik, ily törvényt szerzettünk bűnhődésére: hogy egyszer váltsa meg magát, ha tudja; ha pedig nem, adják el szolgaságra.”
- i) „Ha valami boszorkány találkozik, vigyék a bírák törvénye szerint az egyház eleibe és bízzák a papra, hogy böjtöltesse és oktassa hitben; böjtölés után pedig menjen haza...”
- j) „Valaki pénteki napon, melyet az egész keresztyénségben megtartanak, húst eszik, egy hétig böjtöljön bezárva.”

3. feladat

Oldja meg a feladatokat a középkori gazdálkodáshoz kapcsolódóan!

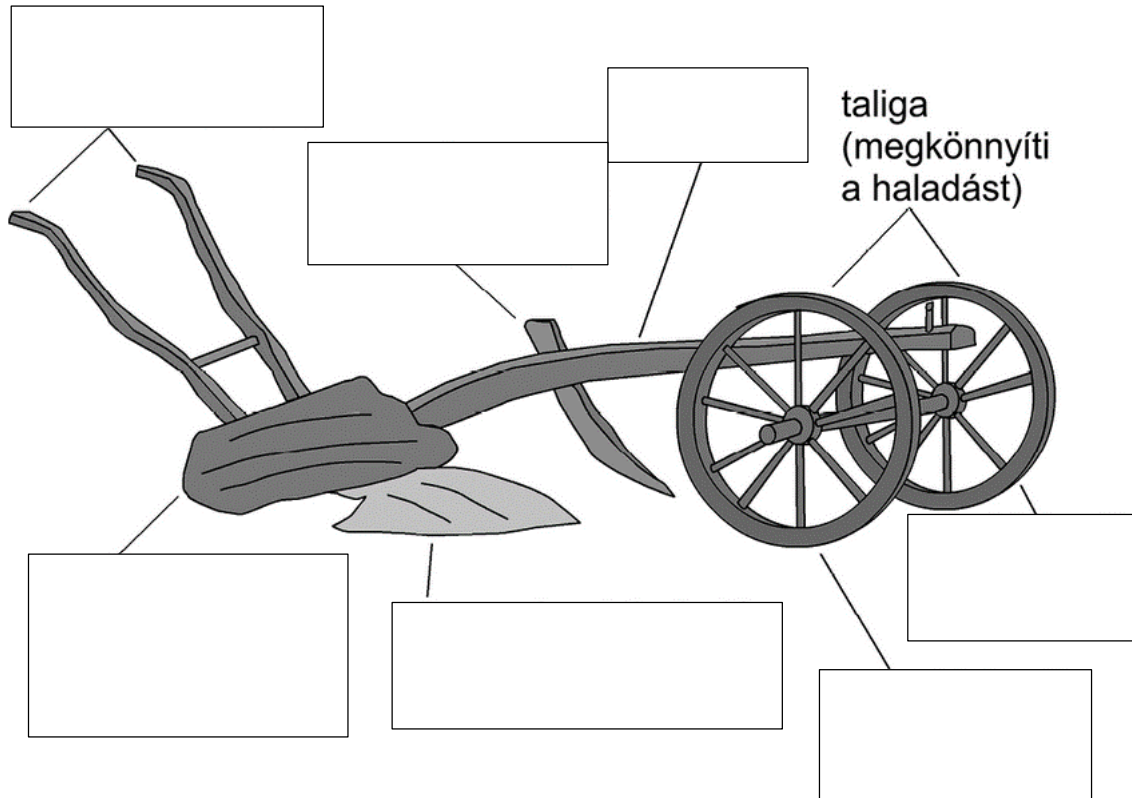
8 pont/...

a) Milyen eszköz látható a lenti ábrán? Pontos szakszóval válaszoljon!

Egészítse ki a táblázatot és az ábrát betűjelekkel! Hibátlan soronként és jelöléssel jár 1 pont!

- A) gerendely B) kisebb kerék C) nagyobb kerék D) eke szarva
 E) csoroszlya F) fa kormánylemez G) ekevas

A kép melletti téglalapban jelölendő	Az alkatrész nevének betűjele	Az alkatrész funkciója
b)		szántott földön fut
c)		eke irányítására szolgáló fogantyú
d)		a kiszántott földet megfordítja
e)		az eke rúdja
f)		mélyen feltöri a földet
g)		szántatlan földön fut
h)		felhasítja a földet az ekevas előtt

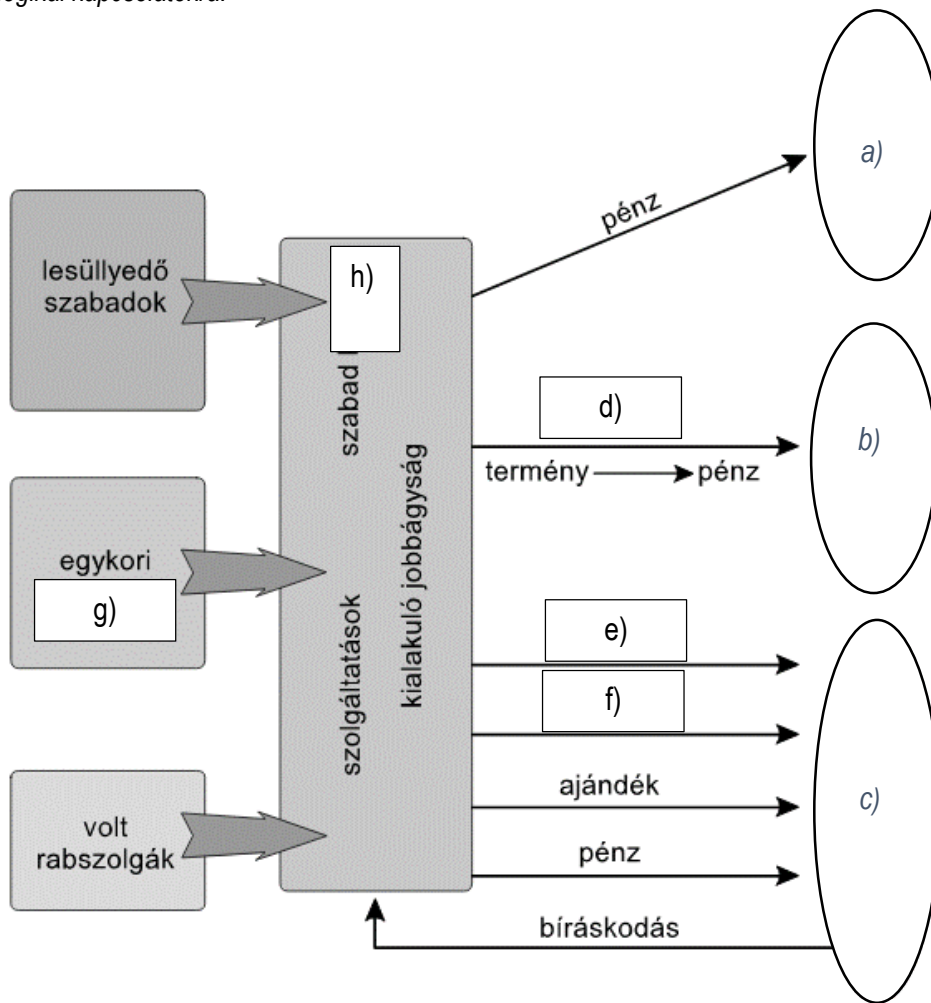

4. feladat

Nevezze meg az ábra kiegészítendő részeit szakszóval vagy az ábra szóhasználatával!

10 pont/...

Figyeljen a logikai kapcsolatokra!

- a)
- b)
- c)
- d)
- e)
- f)
- g)
- h)

i)-j) **Mi** bizonyítja az ábrán a gazdaságon kívüli kényszer meglétét? **Indokolja** válaszát!

.....

.....

5. feladat**Egészítse ki** a szakirodalomból választott szöveget a zsidó nép történetére vonatkozóan!**Figyeljen** a helyesíráásra és a nyelvhelyességre!**8 pont/...**

A zsidó törzsek egy része feltehetőleg Észak-Mezopotámiából érkezett Kánaánba. A héber Biblia, azaz a(z) (a) szerint a későbbiekben a zsidó törzsek (b) deltavidékére települtek, ahonnan a Kr. e. 13. század folyamán vándoroltak vissza Kánaánba. Ezt a kivándorlást beszéli el a héber Bibliában (személynév) (c) története.

A(z) (szám) (d) törzs kezdetben még nem alkotott egységes államot, az istenkultusz által alkottak szövetséget. (pontos név) (e) nevének jelentése: 'létező, létrehozó, örökkévaló', de a szó töve egy sivatagi viharisten alakját idézi. Az egységes állam a Kánaánban élő népekkel vívott harcok során jött létre. A Kr. e. 10. század volt az ókori Izrael virágkora, előbb Dávid, majd fia, (f) uralkodott. A Júda törzséből származó Dávid legyőzte a(z)-at/-et (g) (ezt beszéli el a bibliai Dávid és (h) története), majd a törzseket a királyi uralma alatt egyesítette.

*Okostankönyv (NKP) szövege alapján***6. feladat****Karikázza be** a helyes megoldás számát vagy az X jelet!**14 pont/...**

- a) **Kitől** szerzi meg I. Károly a Szent Koronát?
 1. Kán László X (Bajor) Ottó 2. Csák Máté
- b) **Melyik** országrészben volt tartományúr Borsa Kopasz?
 1. Dunántúl X Erdély. 2. Tiszántúl
- c) **Kinek** a nevéhez kapcsolódik a Szent Korona ellopása a 15. században?
 1. Hunyadi János X Hunyadi Mátyás 2. Kottanner Jánosné
- d) **Ki** alapította a Szent György Lovagrendet?
 1. II. András X I. Károly 2. Luxemburgi Zsigmond
- e) **Melyik** lovagi összecsapás volt legkésőbb a helyszínek alapján?
 1. Legnano X Crécy 2. Morgarten
- f) **Kinek** a lányait nem rabolja el Hunor és Magor a csodaszarvasmondában?
 1. Belár X Dúl 2. Ménrót
- g) **Melyik** családból származott az 1335-ös királytalálkozó lengyel királya?
 1. Łokietek X Luxemburg 2. Anjou
- h) **Kinek** a családja ellen követett el merényletkísérletet Zách Felicián?
 1. Csák Máté X I. Károly 2. I. Lajos
- i) **Hol** hívta tanácskozásra Zsigmond 1405-ben a városokat?
 1. Buda X Fehérvár 2. Esztergom
- j) **Hány** főre becsülik a janicsárok számát a 15. század végén?
 1. 10 ezer X 50 ezer 2. 100 ezer
- k) **Ki** volt mintegy 30 éven keresztül Zsigmond király nádora?
 1. Hunyadi János X Garai Miklós 2. Cillei Ulrik
- l) **Ki** nem volt vér szerinti rokona I. Mátyásnak?
 1. Szilágyi Mihály X Corvin János 2. Beatrix
- m) **Mi** volt Kinizsi Pál eredeti foglalkozása a mondák szerint?
 1. lakatos X molnár 2. kovács
- n) **Kinek** az időszakában adtak ki több oklevelet az Árpád-korban?
 1. IV. Béla X IV. (Kun) László 2. III. András

7. feladat**Válaszoljon** a feladatokra!*A címer az atlaszában nem kerek pajzson volt látható!***8 pont/...**a) **Melyik** vármegye címere látható?b) **Melyik** királyunk a térdeplő alak?c) **Minek** a jele a király feje körüli glória?d) **Ki** lehet a női alak?e) **Ki** a csecsemőként ábrázolt alak?f) **Milyen** szakrális tárgyakat ajánl fel a király? **Sorolja fel** mindhármát!g) **Értelmezze** az f) feladatnál olvasott cselekvés jelentését?
.....
.....h) **Mi** látható színesben a címertani jobb oldalon a király előtt látható kisebbik címeren?
.....

9. feladat**Válaszoljon** a szöveg és ismeretei segítségével a feladatokra!**8 pont/...**

„2. Azt is akarjuk, hogy sem mi, sem a mi utódaink valamely hatalmas kedvéért servienseket soha el ne fogassanak, [azok birtokait] fel ne dúlják, hacsak előbb meg nem idézték, és bírói úton el nem ítélték őket.

3. Úgyszintén semmiféle adót, sem „szabad dénárokat” nem fogunk szedetni a serviensek birtokai után, sem az ő házaikba nem szállunk, hacsak nem hívnak bennünket.

4. Ha valamely serviens fiú utód nélkül hal meg, birtoka negyedrészt leánya örökölje, a többiről úgy intézkedjék, ahogy akar. És ha váratlan halál folytán intézkedni nem tud, rokonai örököljék, akik hozzá közelebb állnak. És ha egyáltalán semmi nemzetsége sincs, a király fogja azokat birtokba venni. [...]

7. Ha pedig a király az országon kívül akar hadat vezetni, a serviensek ne tartozzanak vele menni, csak az ő pénzén, és visszatérése után rajtuk hadbírságot ne szedjen. Ha azonban az ellenség részéről jön sereg az országba, mindnyájan egyetemlegesen menni tartozzanak. Úgyszintén, ha az országon kívül megyünk is haddal, mindazok, kik ispánságokat bírnak, vagy tőlünk pénzt kapnak, menni tartozzanak. [...]

11. Ha vendégek, tudniillik előkelő emberek jönnek az országba, az ország tanácsa nélkül méltóságra ne emeljék őket. [...]

16. Egész megyéket vagy bármiféle méltóságokat örök tulajdonul vagy birtokképpen nem adományozunk.

17. Azoktól a birtokoktól, melyeket valaki igaz szolgálattal szerzett, őt soha ne fosszák meg. [...]

19. A várjobbágyokat a szent királytól rendelt szabadságban kell megtartani. Hasonlóképpen a vendégeket is, bármilyen nemzetből valók, a kezdettől nekik engedett szabadságban kell megtartani.

20. A tizedet senki se tartozzék pénzben megváltani, hanem ahogy a föld hozza a bort vagy termést, úgy kell fizetni. És ha a püspökök ellentmondanak, nem fogjuk őket segíteni. [...]

23. Új pénzünk egy évig maradjon használatban, hűsvétől hűsvétig. És a dénárok olyanok legyenek, amilyenek III. Béla király idején voltak.

24. Kamaraispánok, pénzverők, sótiszték és vámszedők az ország nemesei, izmaeliták és zsidók ne lehessenek. [...]

31. Azt is elrendeljük, hogy ha mi, vagy a mi utódaink közül valaki valamely időben ezen rendelkezések ellen akarna cselekedni, ennek az oklevélnek erejénél fogva mind a püspököknek, mind a többi jobbágyoknak [a nádor és más országos tisztségviselők] és országunk nemeseinek, együttesen és külön-külön, a jelenben és a jövőben mindörökké szabadságukban álljon, hogy a hűtlenség minden vétke nélkül nekünk és a mi utódainknak ellenállhassanak és ellentmondhassanak.”

a) **Ki és mikor** adta ki a fenti dokumentumot?

b) **Melyik** pont védi egyértelműen a királyi birtokállományt? **Válaszoljon sorszámmal!**

c) **Mely** pontok foglalkoznak egyértelműen a serviensi birtokállomány védelmével? **Válaszoljon három sorszámmal! Hibás válasz nem szerepelhet!**

d) **Mi** a 11. pontban megnevezett „ország tanács” kifejezés általánosan használt szakszava?

e) **Melyik** királyra utal a 19. pont?

f) **Melyik** társadalmi rétegre utal a 31. pontban az „országunk nemeseinek” kifejezés?

Karikázza be a helyes megoldás betűjelét!

A) serviensek

B) bárók

C) köznemesség

g) **Melyik** pont korlátozza az idegenek befolyását? **Válaszoljon sorszámmal!**

h) **Milyen** pozíció/tisztség megszerzésében korlátozza az összes nemest a fenti dokumentumrészlet?

Sorolja fel mindet! Hibás válasz nem szerepelhet!

